

वोटे जातिको जनजीवन र संस्कृति
सुर्खेत जिल्ला लेखफर्सा गा.वि.स कावोटे जातिको एक समाजशास्त्रीय अध्ययन

त्रिभुवनविश्वविद्यालय, मानविकीतथा सामाजिकशास्त्र संकायअन्तरगत
समाजशास्त्र बिषयमा एम.ए. तहको उपाधि प्राप्तिको आंशिक आवश्यकता परिपूर्तिको
लागि तयार पारिएको

शोधपत्र

प्रस्तुतकर्ता
शारदा पौडेल
समाजशास्त्र/मानवशास्त्र केन्द्रियविभाग
त्रिभुवनविश्वविद्यालय
कीर्तिपुर, काठमाण्डौं
२०६७

सिफारिस-पत्र

प्रस्तुतशोधपत्र“बोटे जातिको जनजीवन र संस्कृति सुर्खेत जिल्ला लेखफर्सा गा.वि.स. काबोटे जातिका एक समाजशास्त्रीय अध्ययन”शीर्षकमा शोधार्थी शारदा पौडेलले मेरो निर्देशनमातयार पार्नु भएको हो । उहाँले मिहेनतका साथतयार पार्नु भएकोले यस शोधकार्यबाट म पूर्ण सन्तुष्ट छु । यस शोधपत्रको आवश्यक मूल्याङ्कनका लागि त्रिभुवनविश्वविद्यालय समाजशास्त्र/मानवशास्त्र केन्द्रीयविभाग कीर्तिपुर समक्ष सिफारिस गर्दछु ।

.....
टीकारामगौतम

उप-प्राध्यापक

समाजशास्त्र/मानवशास्त्र केन्द्रीयविभाग

त्रिभुवनविश्वविद्यालय

कीर्तिपुर, काठमाडौं

२०६७

त्रिभुवनविश्वविद्यालय
समाजशास्त्र/मानवशास्त्र
केन्द्रीयविभाग
कीर्तिपुर, काठमाडौं

मिति: २०६८ / /

स्वीकृति-पत्र

त्रिभुवनविश्वविद्यालय मानविकी तथा सामाजिकशास्त्र संकाय समाजशास्त्र/मानवशास्त्र अन्तरगत स्नातकोत्तर तह द्वितीय वर्षको आंशिक पाठ्यभार पुरागर्न श्रीमती शारदा पौडेल दाहालद्वारा तयार पारिएको “वोटे जातिको जनजीवन र संस्कृति सुर्खेत जिल्ला लेखफर्सा गा.वि.स. कावोटे जातिका एक समाजशास्त्रीय अध्ययन”शीर्षकको अनुरोध पत्रलाई स्वीकृत गरिएको छ ।

मूल्याङ्कन समिति

हस्ताक्षर

१. प्रो.डा. ओम गुरुङ्ग
विभागीयप्रमुख
२. उप-प्रा. टीकारामगौतम
शोध निर्देशक
३. उप-प्रा. जीवनमणिपौडेल
बाह्य परीक्षक

कृतज्ञताज्ञापन

“वोटे जातिको जनजीवन र संस्कृति : सुर्खेत जिल्ला लेखफर्सा गा.वि.स.को एक समाजशास्त्रीयअध्ययन”विषयको शोधपत्र समाजशास्त्रविषयमा स्नातकोत्तर तहको आंशिकआवश्यकता पुरा गर्नको निमित्ततयार गरिएको हो । सर्व प्रथमतः स्थलगतअध्ययनको दौरानमामबाटअरुलाई पुऱ्याएको असजिला परिस्थितिभएत्यसको क्षमायाचनागर्न चाहन्छु ।

यस शोधपत्रको सुपरिवेक्षण गरी प्रत्येक कार्यमानिर्देशन र सुझावदिएर आफ्नो अमूल्य समय र व्यस्तताको प्रवाहनगरी अध्ययनमाआवश्यक सहयोग पुऱ्याउनु भएकोमा गुरु उप-प्रा. टीकारामगौतमज्यू प्रतिधन्यवादतथाआभार व्यक्तगर्दछु । त्यसैगरी विभागीयप्रमुखप्रो. डा. ओम गुरुङ्ग ज्यू एवम् शोधपत्रकावाह्य परीक्षकश्री उप-प्रा.जीवनमणिपौडेलज्यू माधन्यवादतथाआभार व्यक्तगर्दछु ।

लेखफर्सा वोटे समुदायकाविभिन्नव्यक्तित्वतथा समुदायबासी सबैमा, गा.वि.स.कागन्यमान्यव्यक्ति, यस शोधकार्यमाआवश्यक सर-सल्लाहदिई सहयोग पुऱ्याउनु भएकोमाअंकलद्वयडा. पदमलाल देवकोटा र महेन्द्र प्रसादगिरीज्यूहरुलाई धन्यवादव्यक्तगर्दछु ।

यस शोधपत्रतयार गर्न हर हमेशाआवश्यक सहयोग पुऱ्याउनु हुने जीवनसाथी श्री मनोज दाहाल र बेलावखत थेसिस कहिले सकिन्छभनिभक्भक्क्याउने छोरी सम्पन्नदाहाललाई धन्यवाददिनचाहन्छु । वोटे जातिको विभिन्नखोज अनुसन्धानगर्नु भै यस जातिको बारेमाशोधपत्रतयार गर्न सल्लाह, हौसला र सहयोग गर्नुहुने बुवाश्री तुल्सी प्रसादशर्मा (पौडेल) प्रति कृतज्ञ रहने छ । त्यस्तै गरी आमाचन्द्रापौडेल, दाजुहरु (परशुरामपौडेल र चन्द्र पौडेल, भाइश्यामपौडेल तथादिदी-भिनाजु लगाएत सम्पूर्ण आफन्तहरुलाई धन्यवादव्यक्तगर्दछु ।

अन्तमाशोधपत्रतयार गर्ने क्रममाकम्प्यूटर प्रिन्टिङ्ग गरी सहयोग पुऱ्याउनु भएकोमा सहदेव महर्जन, कीर्तिपुरलाई पनिहार्दिक आभार तथाधन्यवाददिनचाहन्छु ।

शारदा पौडेल
दशरथपुर-५, सुर्खेत
हालकीर्तिपुर-३, काठमाडौं
२०६७

विषयसूची

सिफारिस-पत्र
स्वीकृति-पत्र
कृतज्ञताज्ञापन
विषयसूची
तालिकासूची

पृष्ठ

अध्याय: एक परिचय

१.१ पृष्ठभूमि	१
१.२ अध्ययनको समस्या	३
१.३ अध्ययनको उद्देश्य	४
१.४ अध्ययनको महत्व	४
१.५ अध्ययनको संगठन	५

अध्याय : दुई साहित्य समीक्षा

२.१ वोट्टे जातिको उत्पत्तिर बसोबास	६
२.२ वोट्टे जाति र उनीहरूको जनजीवन	७
२.३ अध्ययनको अवधारणात्मकढाँचा	९

अध्याय : तीन अध्यायनविधि/अनुसन्धानविधि

३.१ अध्ययन क्षेत्रको छनौट	११
३.२ अनुसन्धानढाँचा	११
३.३ तथ्याङ्कको प्रकृति र स्रोत	११
३.४ अध्ययनको जनसंख्या	१२
३.५ तथ्याङ्क संकलनप्रविधि	१२
३.५.१ प्रश्नावली/घरघुरी समेक्षण	१२
३.५.२ अवलोकन	१२
३.५.३ अन्तर्वार्ता	१२
३.६ तथ्याङ्कहरूको विश्लेषण र प्रस्तुतीकरण	१३
३.७ अध्ययनको सीमा	१३

अध्याय: चार अध्ययन क्षेत्रको परिचय

४.१ सुर्खेत जिल्ला	१४
४.१.१ लेखफर्सा गा.वि.स.	१४
४.१.२ बसोबास र घरको प्रकार	१५
४.१.३ जनसंख्या	१६
४.१.४ भाषा	१७

अध्याय : पाँच
बोटे जातिको सामाजिक र सांस्कृतिक अवस्था

५.१. सामाजिक जीवन	१८
५.१.१ जनसङ्ख्या	१८
५.१.२ लिङ्गगत आधारमा जनसंख्या	२४
५.१.३ उमेरगत आधारमा जनसंख्या	२४
५.१.४ सामाजिक संस्था	२५
५.१.५ स्वास्थ्य र परिवार नियोजन	२६
५.१.६ सामाजिक-राजनैतिक चेतनाको स्थिति	२७
५.१.७ बोटे समुदायको अन्य समुदायसँगको सम्बन्ध	
२८.२ सांस्कृतिक जीवन	
२९ ५.२.१ रहनसहन	
२९ ५.२.२ खानपान	
२९ ५.२.३ भेषभुषा	
३० ५.२.४ मानमर्यादा र सत्कार	
३० ५.२.५ मनोरञ्जन	
३० ५.२.६ चाडपर्वहरू	
३१ ५.२.७ पूजाआजा	३३
५.३ सामाजिक संस्कार	३४
५.३.१ जन्म	३५
५.३.२ छैटी	३५
५.३.३ न्वारान	३५
५.३.४ पाशिन (भात-खुवाइ)	३६
५.३.५ छेवार	३६
५.३.६ विवाह	३६
५.३.७ मृत्यु संस्कार	३९

अध्याय: छ
आर्थिक अवस्था

६.१ पेशागत रूपमा जनसंख्यावितरण	४२
६.२ कृषियोग्यजमिनको विवरण	४३
६.३ जीविकोपार्जनको तरिका (मुख्य पेशाहरू)	४४
६.३.१ परम्परागत पेशाहरू	४५
६.३.२ गैर परम्परागत पेशा	४९

अध्याय: सात
सारांश, मुख्यप्राप्तिहरू तथा सुभावाहरू

७.१ सारांश	५१
७.२ मुख्यप्राप्तिहरू	५३
७.३ सुभावाहरू	५४
सन्दर्भसामग्री सूची	
फोटो सूची	
प्रश्नावली	
अन्तरवार्ता चेकलिष्ट	

तालिका सूची

तालिका नं.	पृष्ठ
तालिका नं. १ : भाषा परिवार अन्तर्गत जाति	६
तालिका नं. २ : भाषागत आधारमा जनसंख्या वितरण तालिका	१७
तालिका नं. ३ : वोट भाषा र नेपाली भाषागत तालिका	२१
तालिका नं. ४ : विद्यालयमा अध्ययनरत वोट विद्यार्थीको तालिका	२३
तालिका नं. ५ : उमेरगत आधारमा जनसंख्या	२५
तालिका नं. ६ : शौचालय प्रयोग गर्ने घरमूली संख्या	२६
तालिका नं. ७ : परिवार नियोजनको साधन प्रयोग गर्ने घरमूली वोटहरूको विवरण	२७
तालिका नं. ८ : पेसागत आधारमा जनसंख्या वितरण तालिका	४३
तालिका नं. ९ : वोटहरूको कृषियोग्य जमिनको वितरण	४४
तालिका नं. १० : वोट जातिमा पशुपालन विवरण तालिका	४६

वोटे जातिको जनजीवन र संस्कृति

- शारदा पौडेल २०६७

वोटे जातिको जनजीवन र संस्कृति

- शारदा पौडेल २०६७